

Melankolik, merhametli ve asırı duvarlı Samuel Beckett

Beckett'in hayatını yazan Gibson şöyle diyor: Beckett, hiç kuşkusuz büyük bir soyut modernistti. Onun yapıtlarını tarihsel gerçeğe geri döndürmeye çalışmak, gittiği istikamet tersine gitmek demektir

Kaan Egemen

Vârisleri, yayımlanmak üzere on beş bin mektubunu Cambridge Üniversitesi'ne bağışladığında, Samuel Beckett'in hayatı ve düşüncelerini kapsayan otobiyografik metinlerle karşılaşma heyecanına kapılmıştı okurlar. Sonra art arda kitaplar geldi; dört ciltlik Beckett mektupları (The Letters of Samuel Beckett), hem yazarın öfkesini, yaşamına dair önemli bilgileri ve anekdotları hem de neredeyse Avrupa tarihinin yüz yıllık bölümünden kesitleri yansıtıyordu.

Godot'yu Beklerken de dâhil, pek çok eserinin izlerine rastlanan bu mektuplar, az sözle dünyaları anlatan Beckett'in, bıkmadan usanmadan yazdığı, kendisine gönderilenlerin tümünü son derece kibar biçimde yanıtladığını gösteriyor.

Biyografisini yazmak isteyenlere kuşkuyla bakan, yaşamıyla ilgili soru soranları geçiştiren Beckett'in hayatını kaleme alan, James Joyce biyografisinin yaratıcısı Andrew Gibson, kısa ve öz biçimde, o mektupların ve artık birer klasik sayılan yapıtların yazarına dair oldukça konsantre bir metin oluşturmuş.

Beckett'in arafı

Biyografide iki önemli eksen var: Bunlardan ilki, Beckett'in yaşamı ve eserleri arasındaki bağ, ikincisi yazarın kullandığı kavram ve ürettiği temaların hayata kattıkları. Gibson, İrlanda'dan İkinci Dünya Savaşı'nın Parisi'ne ve oradan da Londra'ya uğrayıp Beckett'in ilköğrenlik yıllarında ülkesinde var olan sınıfsal ve kültürel çelişkileri, Fransa'nın savaş yıllarını ve Londra'da bir İrlandalıyı yazarın hayatı bağlamında anlatıyor.

Burada dikkat çeken ilk şey, eğip büktüğü alışkanlık veya olağanlıkların, Beckett'in hayatının özü olduğu. Dolayısıyla Gibson ve bu biyografiyi okuyanların yorumu önemli. Beckett'le ilgili ansiklopedik bilgiler her yerde zaten var. Bunun üzerine bir şeyler koymanın yolu, hep aynı olan yazarın hayatının ve eserlerinin, aslında hiç de aynı olmadığını kavramak. İşte Gibson, diğer biyografilerden farklı olarak oraya yoğunlaşıyor.

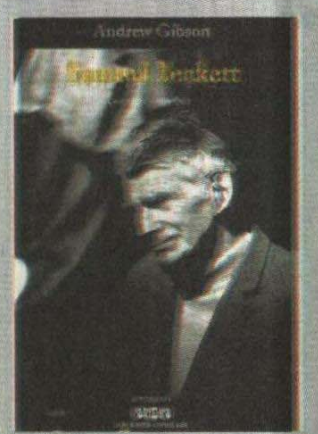
Azizleştirmek yerine eserlerine sinen ya da sinmeyen dünya görüşünü; kargaşa içindeki ve hayata lanet okuyan bir insan olarak Beckett'i ele alan Gibson şöyle diyor: "Beckett, hiç kuşkusuz büyük bir soyut modernistti. Onun yapıtlarını tarihsel gerçeğe geri döndürmeye çalışmak, gittiği istikamet tersine gitmek demektir."

Beckett'in, "tarih ile yazı arasındaki küçük geçitteki" hayatını anlatan Gibson, onun taşlarla ördüğü bu yola "sanatta arafta kalma" diyor. Beckett'in arafı bununla sınırlı değil; Gibson'ın yorumuna göre, Joyce gibi o da İrlanda yıllarında "uygarlıkla barbarlığın sınır çizgisindeydi" ve eserlerinde bu çizgiyi kasten bulanıklaştırmıştı. "Kanlı Pazar"dan, Katolik-Protestan çatışması ve İrlanda İç Savaşı'na kadar pek çok örnek, bu çizginin göstergesiydi. Mevcut gerilimlerden doğan yozlaşma, bir alegori olarak Beckett'in yapıtlarına yansıyor.

Gibson; "melankolik modernist, huzursuz ve aykırı figür"ün buralardan, École Normale Supérieure'deki öğretmenlik zamanlarından, İkinci Dünya Savaşı'ndan ve dünyayı iki kutba bölen Soğuk Savaş'tan doğduğunu söylüyor. Bununla beraber, İngiltere'de bir İrlandalı olmanın edebi anlamda ' faydalarını' gören Beckett'le de yüzleşiyoruz kitapta; 'göçmen' Beckett, eserlerindeki dramatisasyon bağlamında 'hem düşünsel hem de coğrafi belirsizlikten' epey yararlanırken 1930'ların ikinci yarısında, Nazilerin Almanya'da başlattığı 'hizaya getirme' de yazarın notlarında ve eserlerinde kendine yer buluyor.

Minimalist yazar

Tecrübelerini, "dil içinde tekrar tekrar yaşandığını" düşündüğü tarihsel deneyimle buluşturan Beckett'in eserlerini ortaya çıkaran kişisel ve çevresel buhranlar, aynı zamanda

SAMUEL BECKETT
Andrew Gibson
Çeviren: Orhan Düz
YKY, 2018

bir tepkinin yansıması. Deneyimlerinin imbiğinden süzülüp gelen (ve bazen Godot'yu Beklerken'de olduğu gibi "hiçbir şey anlatmadan" geliştirdiği tepki, Beckett'in imzasına dönüşüyor. Diğer yandan kendisini "sığınağın zorla çıkarılan bir münzevi" gibi hissedilen Beckett, hayatla ilgili eleştiriler sıralıyor. Özellikle 1945 sonrası "evrensel ölümün sınırında yaşama melankolisinin" hüküm sürdüğü yeryüzünde, Soğuk Savaş'ın tuhaf karnavalı yazarın dünyaya bakışını etkiliyor; Oyunun Sonu adlı eseri, örtük felaket temasıyla bunun tipik bir örneği.

Gösterişi, kalabalıklar arasına karışmayı ve kutsanmayı reddeden Beckett'i, yaşadığı dönemin koşulları ve kaleme aldıklarıyla beraber değerlendiren Gibson; onun kesin görüşlerini, hızlı ve kaba çözümleri, yarattığı sanatsal muammayla nasıl yediğini anlatıyor.

Kıta Avrupası ile Britanya arasındaki bağlantıları ve çelişkileri, Beckett'in hayatıyla eşzamanlı veren Gibson, yazarın yaşam mottosu olan minimalizme uygun şekilde hazırladığı biyografide, onun yapıtlarının "melankoli, merhamet ve asırı duyarlılık" barındıran tarafını farklı örnekler eşliğinde devamlı vurguluyor.

Gibson, karşımıza çıkardığı ödün vermeyen ve yanardöner olmayan Beckett'in, titiz yönetmenliğini, dürüstlüğünü ve sansürle mücadele edişini de aktarıyor okurlara. Kısacası Beckett'in düz ve aynı anda sürprizli kişiliğinden türeyen edebi yönü yansıyor biyografinin her satırına.

